

Енергоефективне село

На Вінниччині за підтримки обласної ради та ГО «Подільська агенція регіонального розвитку», що співпрацює з низкою міжнародних фондів, реалізували проект формування енергоефективної територіальної громади.

Вітрова, сонячна та геотермальна енергія землі, а також дрова та подрібнене гілля дерев – усі ці альтернативні джерела активно використовують у закладах соціальної сфери села Северинівка, що в Жмеринському районі. Деякий час працювала біоустанова для виробництва газу з гною. Нині вона не задіяна через відсутність сировини: господарство перестало займатися тваринництвом. Сільрада має ще одну установку – для виробництва біопалива з олійних культур. Її виготовили в лабораторіях Вінницького національного технічного університету.

Навіщо все це в селі, до якого ще всередині 2000-х прокладено газопровід і блакитне паливо надходить не тільки в житлові будинки, а й у всі заклади соціальної сфери? Про це під час знайомства з об'єктами альтернативної енергії запитують керівника Северинівської територіальної громади **Олександра ХРИСТЮКА** (на знімку), вже втретє обраного на посаду сільського голови.

– Газ став дуже дорогим задоволенням, – ділиться думками сільський керманіч. – В селі про це добре знають. Тому ми пішли ін-

шим шляхом. Я називаю його розвіюванням стереотипів. Найперше, тих, що міцно засіли в нашій свідомості. Як казав один з філософів минулого, найбільш неприступною фортецею на землі є людський череп. Мало хто вірив, наприклад, що обігріти велике приміщення школи можна вербовими прутками. А в те, що відібраним у землі теплом вдасться створити комфортні умови, зізнаюся щиро, навіть я не вірив.

Саме цей проект – використання геотермальної енергії землі – сільський голова називає найефективнішим. Його реалізували в будівлі амбулаторії сімейної медицини. Використання енергії землі дало можливість удвічі заощадити кошти порівняно з оплатою за природний газ. Коли ми зайшли в приміщення, на градуснику значилася температура плюс 25.

– Це не межа, – уточнює Олександр Христюк, – можна задавати будь-який показник. Встановлене обладнання німецького виробництва повністю автоматизоване. Нам дали гарантію на його безперебійне функціонування терміном на 15 років. Більшість робіт виконали влас-

ними силами. Самі копали котлован поруч із будинком, його розмір 21х22 метри, а глибина – два метри. Наші майстри кляли плитку в приміщенні.

З цікавістю дізнаюся, що особливістю такого опалення є відсутність звичних батарей. Система обігріву розташована під плиткою на підлозі. В глибинах землі – плюсова температура. Саме нею в трубах підігрівається вода. Однак температура не така висока, аби нагріти все приміщення. Тож щоб отримати необхідний результат, воду догрівають до потрібної температури.

– Такого «літа», як в амбулаторії, нема в жодній хаті, – каже жінка-пенсіонерка, яка прийшла на прийом до лікаря. – В мене на печі і то не так тепло, бо скоро вистигає, а тут день і ніч – справжнє літо.

Верба – найдешевше паливо

Котли для обігріву приміщень встановлено в Северинівській сільській раді, школі, дитячому садку та санаторії (розміщені на території села, але є обласною комунальною власністю). Всі котли так званого піролізного типу, де застосовано принцип тління, працюють на деревині, переважно на подріб-

неному гіллі. Хоча, як стверджує сільський голова, в таких котлах горить усе, навіть сухе бадилля.

Щоб мати запас палива, вирощують енергетичну вербу. Спочатку закупили дві тисячі саджанців, тепер, як кажуть, мають справжній вербовий гай.

– Таке дерево швидко росте, так само швидко відновлюється, – констатує сільський голова. – Я категорично проти того, щоб вирубувати і спалювати справжній ліс. Щодо лісів, то їх, на мою думку, безпідставно відібрали в територіальних громадах. Тепер ними користуються інші, а громада від того не має, даруйте, навіть тріски. А садили й доглядали свого часу наші батьки й діди. Але то вже інша історія. Ми вирощуємо вербу, використовуємо для палива гілля з лісопосадок після їх розчищення.

Подрібнити вручну таку кількість палива нерально. Купили спеціальну машину. Сільський голова розповідає, що за кордоном уже бачив комбайн, який працює на плантаціях верби і збирає та подрібнює гілля. У Северинівці подрібнювальна машина обладнана на базі колісного трактора. Є можливість під'їхати до місця заготівлі лози і там переробити гілля на дрібні фракції.

Віють вітри – громаді користь

У селі встановлено два вітряки. З допомогою одного «качали» воду із свердловини. Встановили його на околиці, біля джерела. Втім, вітрів у цих краях не так багато, як, скажімо, на півдні чи заході держави. З часом водопровід розширили, тож потужностей вітряка, щоб подавати воду, не завжди вистачає. Доводиться використовувати електронасоси.

Лопаті другого вітряка вітер крутить над будівлею спортзалу. «Елек-

трики він виробляє теж не так багато, але вистачає для освітлення приміщення, – каже сільський голова. – Але паралельно маємо ще й електродрооти, коли доводиться користуватися тренажерами, тоді підключаємо загальну електромережу. Але вітряк теж надійно служить».

Обидва вітряки встановлювали силами сільських умільців. Не зважаючи на те, що це пристрої іноземного виробництва, вникли у всі деталі і запустили в роботу. У селі багато чого роблять на ентузіазмі, не вимагаючи грошей. Сільські «кулібіни» кажуть: це для себе, для громади. Над будинком спортивного залу були ще сонячні батареї. Тепер вони на будівлі дитячого садка. Співрозмовник переконаний: там більш потрібні. В сонячні дні акумуляовану енергію використовують для нагрівання води.

Звідки в громади гроші

– Гроші самі не придуть, бо ніг не мають, – каже, усміхаючись, Олександр Христюк. – Гроші є скрізь, де більше, де менше, головне – вміти їх знайти і взяти. Хто стукає, тому відчиняють – у цьому не раз переконувався особисто. Все, що пов'язано з альтернативною енергетикою, зроблено за кошти грантів, фондів, спонсорської допомоги, силами наших громадян.

В області вже десять років проводять конкурси на найкращий проект розвитку територіальних громад. Северинівська сільрада майже щоразу подає свої проекти. Щоправда, не завжди вдається перемагати. Однак частину грошей отримали. Наприклад, обробка сприяла в придбанні теплового насоса й виконанні робіт з монтажу системи опалення в амбулаторії сімейної медицини. Вітряки придбали за кошти одного з міжнародних фондів. Беруть участь і в усеукраїнських конкурсах розвитку громад.

– Навіть ось цей демонстраційний центр енергоефективності, в якому ми знаходимося, обладнаний за грантові кошти уряду Норвегії, – розповідає сільський голова. – На його відкриття приїздив посол Норвегії в Україні. До нас час-

то навідується по досвід. І не тільки з нашого регіону. Приїздить з інших областей. На словах усе не розповіси. А тут, як бачите, стенди, відео. Є адреси, де можна придбати окремі прилади чи установки для альтернативної енергетики.

Якщо дотепер у селі реалізовували проекти, вартість яких не перевищувала 200 тисяч гривень, то нині замахнулися на мільйон гривень. У таку суму обійдеться, зокрема, холодильник для зберігання плодоягідних культур. У Северинівці вирощують багато полуниці та малини. Цією справою займаються і дорослі, і малі. Коли настає час реалізувати вирощене, виникають проблеми. Ягоди швидко псуються. Не встигнеш вчасно реалізувати – нівелюється важка праця, люди залишаються без заробітку. Тому проект з придбанням холодильника матиме й соціальне значення та ще більше згуртує односельців навколо керівника громади. Подробиць нового проекту співрозмовник не став розголошувати. Каже, не хоче ставити воя попереду коня. Однак відчувалося, що питання вже майже вирішено.

Віктор СКРИПНИК.
Вінницька область.

Коментар

«Якщо дотаційна громада реалізовує проект на мільйон гривень, то цього варто повчитися»

Людмила СТРАШНА, координатор проектів ПРО ООН у Черкаській області:

– Я вже вдруге в Северинівці, цього разу приїхала разом із керівниками окремих територіальних громад Черкащини. На мою думку, тут має

побувати кожен сільський чи селищний голова, який має бажання знайти оптимальний варіант утримання закладів соціальної сфери. Досвід северинівців показує, що навіть за відсутності грошей можна зробити багато. Якщо дотаційна громада реалізовує проекти на мільйон гривень, то такого справді варто повчитися.

Плануємо у Звенигородському районі в одній з громад встановити тепловий насос для опалення фельдшерсько-акушерського пункту. Тому вирішили на ділі з'ясувати, наскільки, по-перше, це реально зробити, по-друге, чи справді шкура варта вичинки.

Нас також зацікавив конкурс проектів розвитку територіальних громад, який проводить обласна рада. В Северинівці я спілкувалася із заступником начальника департаменту економіки Вінницької облдержадміністрації, домовилися, що передадуть нам положення про конкурс, тож ми пропонуватимемо нашій обласній владі таку дуже потрібну справу.

Добірка Віче журналу

Перший обласний конкурс проектів розвитку територіальних громад на Вінниччині провели 2003 року. Тоді для переможців з обласного бюджету виділили загалом 250 тисяч гривень. Участь у першому змаганні взяли більш як десять місцевих рад. 2012 року на конкурс надійшло 200 проектів, 2013 – 315. Для відзначення переможців торік виділили 2,1 мільйона гривень. Цьогоріч заплановано витратити 3 мільйони гривень.

Кошти переможцям надають на засадах співфінансування – частину грошей на втілення проекту зобов'язана внести громада.